

Karakterbogen - læring i en præstationskultur

Konference:
Ung i en præstationskultur
Center for Ungdomsforskning
8. Maj 2018

Karakterer som vilkår

Elev stx: *Altså, du rækker ikke hånden op, fordi du er interesseret og gerne vil deltage. Så rækker du hånden op, fordi du vil præstere og vise læreren, at du er god.*

Elev, stx: *Hvis du ikke forstår, hvad du siger, så er det lidt lige meget, du skal bare sig det, så kan læreren tro, du ved det. Du behøver egentlig ikke rigtig forstå det, du skal bare gøre det.*

- Adgangskravene på de videregående uddannelser som et markant vilkår, der griber ind i læringsrummet

Fordi så hvis jeg nu f.eks. fik 4, så kunne jeg kæmpe efter et højere tal. Så havde jeg jo rykket mig, så kunne jeg rykke mig endnu mere (...) bare for at se at jeg egentlig kunne blive bedre. At det gav mig noget.

Jeg har sådan rigtig meget et love-hate relationship til karakterer. Fordi på den ene side synes jeg simpelthen, at det er det værste, der findes, hvis du ikke kommer op på det her tal, så er du ikke, sådan ligeså god som alle andre. Men så kan jeg også godt lide, du får lidt sådan guidelines for, hvor du ligger, ikk?

- Offensive og defensive – dimensioner af præstationskulturen

Ind i læringsrummet: - instrumentalisering på vej

Elevstrategier - markerings-strategi

Dreng 1, hhx: *Men jeg vil også lige komme med en indrømmelse til før. At der er også flere gange, hvor jeg har siddet med hånden oppe, hvor jeg ikke har haft nogen idé om hvad svaret er.*

Interviewer: *Hvad så hvis du bliver taget?*

Dreng 1: *Så har man glemt, hvad man skal sige.*

Interviewer: *Siger man bare det?*

Dreng 2: *Nej, så snakker man udenom.*

Dreng 3: *Så laver man den der:*

“ah” så var der lige en anden der tog ens svar “pis.”

Dreng 2: *Jeg holder den bare lidt på klem, sådan der (viser en finger op, der er lidt bøjet).*

Undvigestrategi og seismografer for lærerreaktioner

Pige 1, stx: *Så tænker man ligesom, at karaktererne vil dale på en eller anden måde, eller nu har lærerne et dårligt indtryk af mig...*

Pige 2: *Nu tror han, at jeg er dum eller sådan noget, ikke, det skulle jeg ikke have sagt...*

Pige 1: *Ja, han rynkede ret meget på næsen, da jeg sagde det der, og så fortryder man, og så er man sådan lidt...*

Pige 2: *Ja, og så siger man ikke noget resten af timen, for så man er bange for, at det også er forkert, ikke.*

Dreng, hhx: *Altså, du kan bare sidde musestille og så bare to uger før de giver karakterer, så slår du bare til.*

Pige, hhx: *Ja, for der er fandme mange (drenge) der godt kan noget, men ikke siger noget hele året, og så lige til sidst så rykker lige frem og rækker hånden op.*

Elev, stx: *Bare fokuser på de fag, du skal afslutte og glem resten*

- Prioriterings-strategi
- Google-strategi
- Markerings-strategi
- Undvigestrategi

- Instrumentalisering af læringsrummet
 - Eleverne har et strategisk fokus og en strategisk tilgang til undervisningen og læringen
 - Eleverne søger at aflæse, hvad læreren gerne vil have
- Snæver læringsforståelse – læring er det man kommer op i til eksamen
- Manglende sprog for 'anderledes' læreprocesser

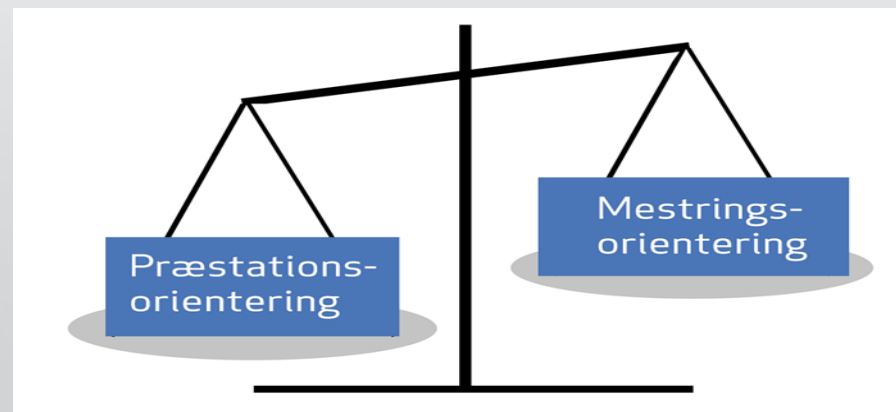
Paradoks:

- Lærerne vil gerne have engagerede elever og det får de – når eksamen nærmer sig

Ubalance i uddannelsessystemets to ben: Præstations- og mestringsorientering

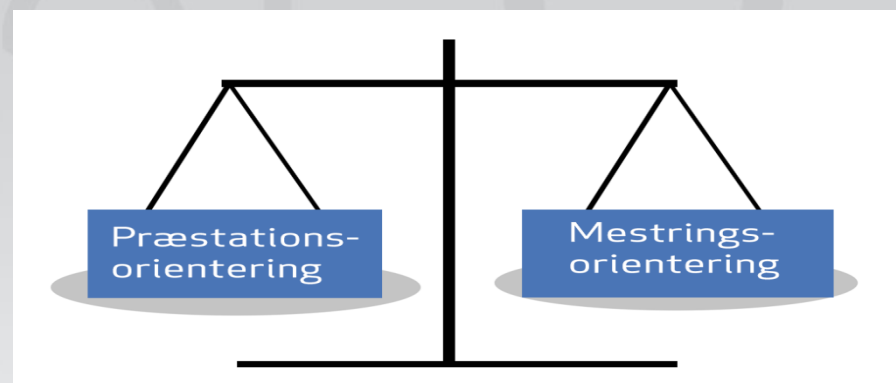
Status:

Ubalance ml orienteringerne.
Præstationsorienteringen får
stadig mere tyngde

En god læringskultur:

Meget vægt på
præstationsorienteringen skal
følges af en tilsvarende
vægtning af
mestringsorienteringen

Hvorfor sker det?

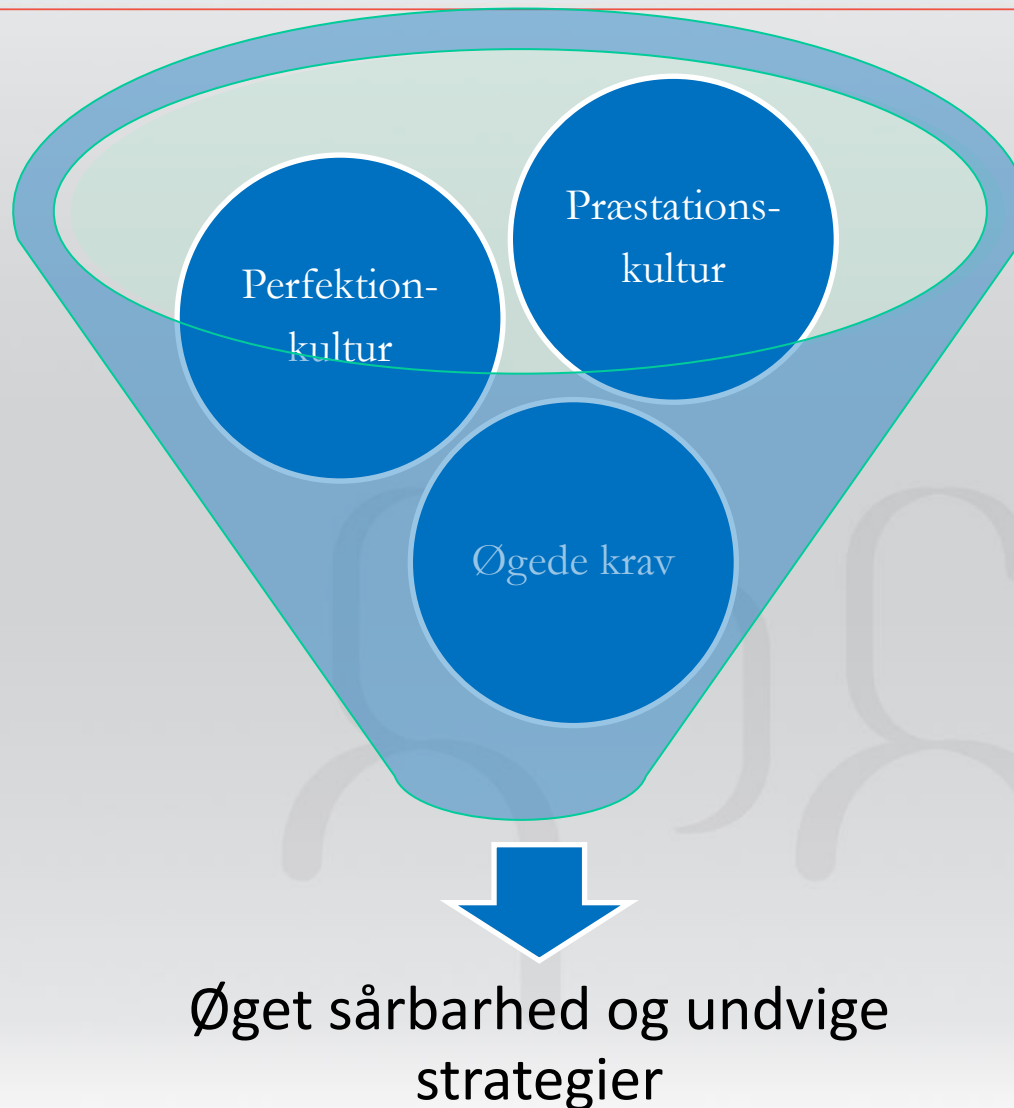
Karakterer giver autoritet

- Modstand mod dette fra både lærere og elever
- Elever der længes efter flow og fordybelse
- Karakterer understøtter lærerautoriteten og giver læreren autoriteten over rummet (tilbage)

Pige, stx: Men det er meget forskelligt fra elev til elev, der er nogen der bliver motiverede af, at man får karakterer, men der er også nogen, der bliver demotiverede af det. Hvis man bliver meget stresset, hvis der er rigtigt mange ting, man føler man skal lave det hele perfekt, fordi: 'Åh nej, nu får vi snart karakterer!'. Men samtidig kunne man forestille sig nogen, som siger: 'Ok, vi får ikke karakter, så gider jeg ikke lave det'.

- **Det normale er på vej ud som ideal – trods meget forskellige vilkår og afsæt**

Når perfektion, præstation og øgede krav mødes

Lærer, hhx: *Jeg har givet dig 7 igen, det er ikke så meget hvor meget man siger, men **hvad** man siger.*

Handler både om, at eleverne skal deltage (kvantitet) og hvad de deltager med (kvalitet).

Balancearbejde... enighed?

'Jeg vil have karakterer og feedback med begrundelser':

Dreng 1, stx: *Altså, jeg vil egentlig godt have en blanding af det der. Altså, at man får en karakter, men at de samtidig så lige bruger de 5 minutter ekstra, til lige at skrive, hvad det er, de enkelte af os kan og hvad vi ikke kan.*

Pointe:

Stort behov hos eleverne for tilbagemeldinger, summative som formative, på tværs af undersøgelsen.

Væsentligt for elevernes motivation og engagement at de oplever en nogenlunde **enighed eller fælleshed** omkring bedømmelsespraksisser og bedømmelseskriterier.

Væsentligt at **diskutere** bedømmelsespraksisser og -kriterier (både blandt lærere og med eleverne) ift. faglighed, socialt, engagement – og ikke mindst *hvornår* man bedømmer.

Pige hf: *Vi får ikke standpunktskarakterer. Altså, så afleverer vi en opgave, og så får vi bedømmelse ud fra det, ja.*

Interviewer: *Og hvordan er det?*

Pige: *Det er fint, det er dejligt.*

Dreng 1: *Befriende.*

Interviewer: *Hvorfor er det dejligt?*

Pige: *Fordi så giver læreren os noget, vi faktisk kan bruge til noget.*

Dreng 2: *Så plejer vi at få en eller anden form for kommentar til vores opgaver omkring, **det her skal vi gøre bedre i opgaverne for at højne dem niveaumæssigt.***

Hf Lærer: *Prøver hele tiden at snakke med dem om: 'Hvis du skal have mest muligt ud af de timer, vi alligevel skal være sammen, hvordan får vi det så til at ske?'. For at pirke til deres motivation for faktisk at gå ind i det samarbejde det er med de andre kursister på holdet og med mig som lærer for at få mest muligt ud af det.*

1: Fravær af karakter – modvægt til præstationskultur? Men...

2: Karakteres tydelighed motiverer – også på hf:

3: Ikke samme instrumentelle tilgang som eleverne på hhx og stx.

I: I er jo med i sådan et forsøg her på skolen hvor I ikke får så meget karakter. Hvordan er det?

*Dreng, stx: Altså, jeg synes personligt det er fint, og jeg tror, det **åbner mange elever op**. Men jeg tror så også, at det får mange af de lidt flittigere elever til at **trække i håndbremsen og decideret ikke lave noget som helst**. Fordi du netop ikke bliver bedømt. Du bliver netop ikke afvejet og målet, der er ikke noget afgørende...*

Dilemma:

Ikke at få karakterer i et karakterbaseret uddannelsessystem.

Udfordring:

Arbejde med andre former for **tydelige** bedømmelses- og evalueringsformer end karakterer.

I: Er karakterer noget I går og snakker om i det daglige imellem jer?

Dreng, GF2, maler: *Altså, vi snakker da lidt om det nogen af os indbyrdes, tror jeg. For mig har karaktererne ikke så meget at sige. Det er mere med, hvad mesteren ser, når han kommer ud.*

Lærer 1, maler: *Min vurdering er, at det der med karaktererne det går de egentlig ikke så højt op i før lige den dag de er til prøve.*

Lærer 2: *Det er sjældent, de kommer og spørger.*

Karakterer fylder mindre på eud

I: Vi sad inde til Bentes undervisning der i går, med de der sketch-up-huse I skulle tegne. Jeg synes, jeg hørte rigtig mange af jer sige: 'Bente kom lige... kan det passe, at det er sådan...? - nu forsvandt mit gulv'.

Pige, GF2, maler: *Du skal virkelig holde dig koncentreret, for hvis du sætter den forkerte streg eller kommer til at slette den forkerte streg, så går det hele i fisk. Altså så kan du ingenting.*

Dreng, GF2, maler: *Og gøre sig umage med det, ikk'? Altså det der med, at man står og bagefter og siger: 'Det er sgu i orden'!*

1: Karakterer fylder mindre på eud som orienteringshorisont for eleverne.

2: Opgaven har autoritet.

3: Mindre optaget af at 'skjule fejl' – inspiration??

4: Tendens til optagethed af *hvor jeg ligger*, når grundforløbsprøven nærmer sig.

**Generel pointe på tværs af hhx, stx, hf og eud:
karakteres tydelighed motiverer.**

Væsentligste udfordring:

Præstation er godt, præstationskultur er skidt

- Uddannelse handler om præstation, men også om noget andet, men hvad? Behov for diskussion af hvad vil vi med uddannelse?
- Ændre karakterskalaen, så den understøtter progression og læring
- Skær ned på antallet af test og prøver
- Mindske betydningen af karakterer for optagelse på de videregående uddannelser
- Politisk benspænd: for hver gang der indføres tiltag der fremmer en præstation, skal det følges af tiltag der fremmer mestring

Tak for opmærksomheden

